

Ieskats Latvijas ekonomikas tendencēs

Mārtiņš Kazāks, PhD

Swedbank grupas galvenās ekonomistes vietnieks
Swedbank Latvija galvenais ekonomists

2014.gada 26.marts

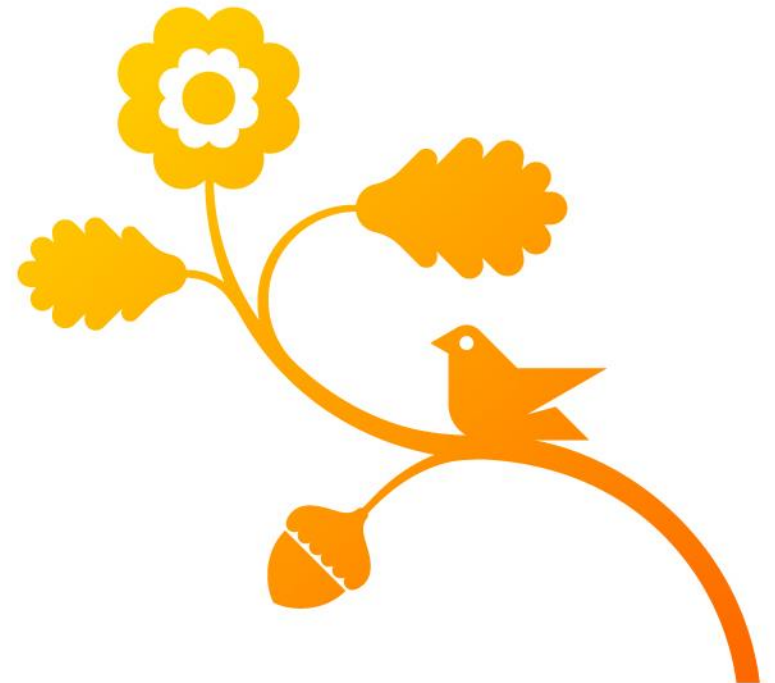

Pasaule: nu jau labāk, bet joprojām pavārgi

(i) izaugsme spēcīgāka, bet lielas atšķirības valstu starpā; (ii) procentu likmes augs, bet lēni; (iii) Krievijas-Ukrainas ietekme

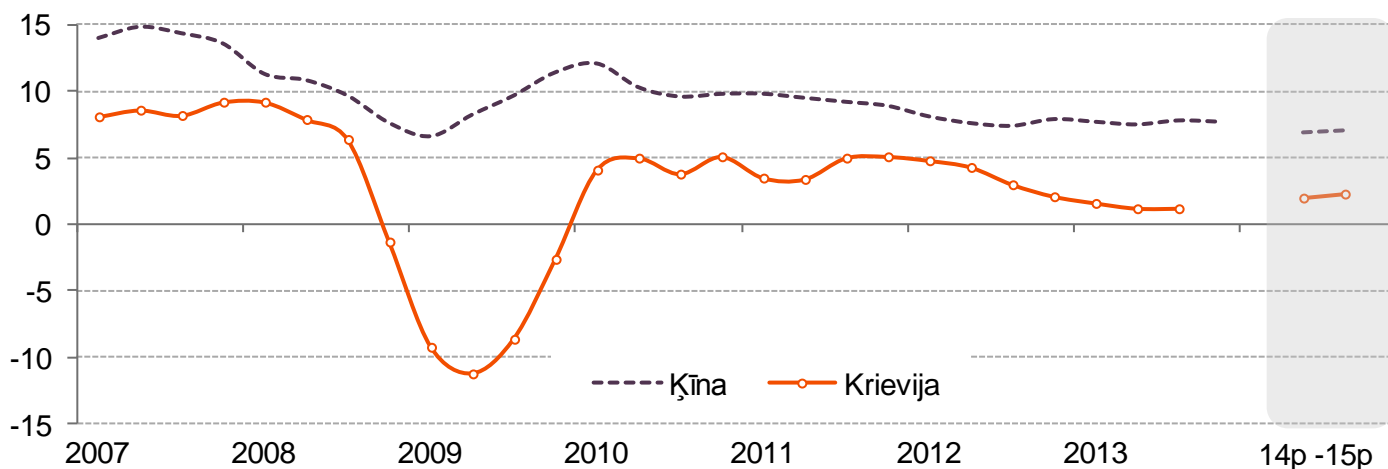
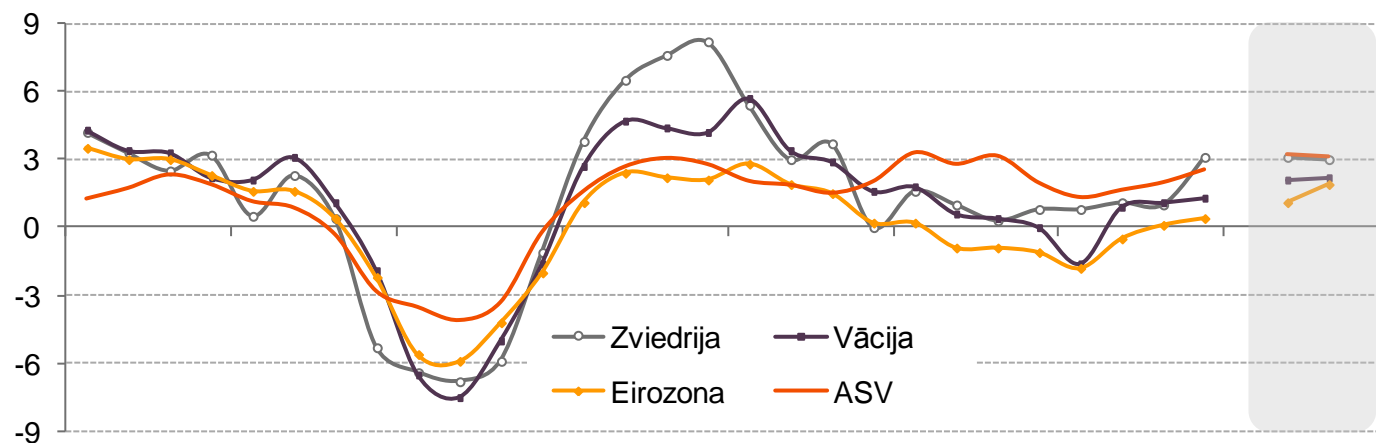

Avots: www.karikatura.lv; Autors: Gatis Šjuka

Izaugsme: it kā labāka, bet nevienmērīga; monetāro stimulu samazināšana ASV; Krievijas-Ukrainas konflikts utt.

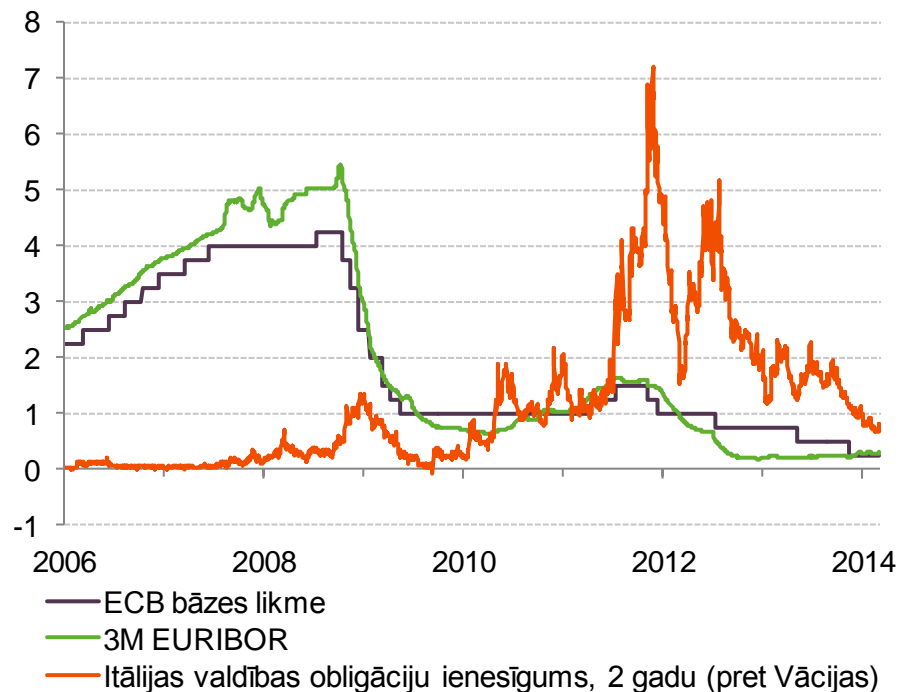
IKP gada izaugsme, %

Avots: Reuters Ecowin, Swedbank prognozes (janvāris 2014)

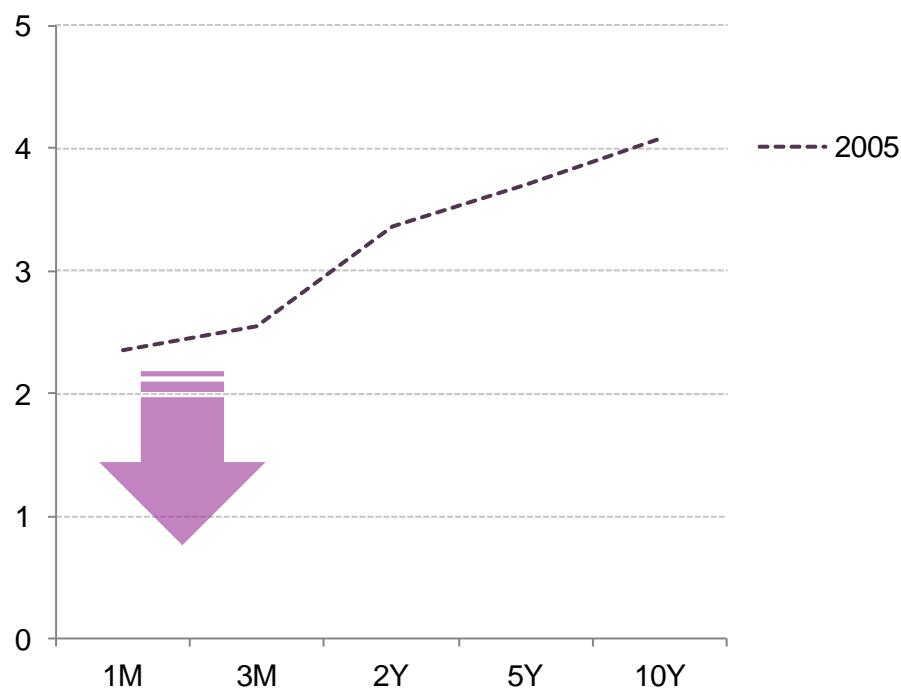
Finanšu tirgi: līdz ar ekonomikas atgūšanos procentu likmes aug – sākumā “garais gals”, bet pēc tam arī “īsais” (1)

Procentu likmes eirozonā un Itālijas valdības obligāciju ienesīgums, %

Avots: Reuters Ecowin

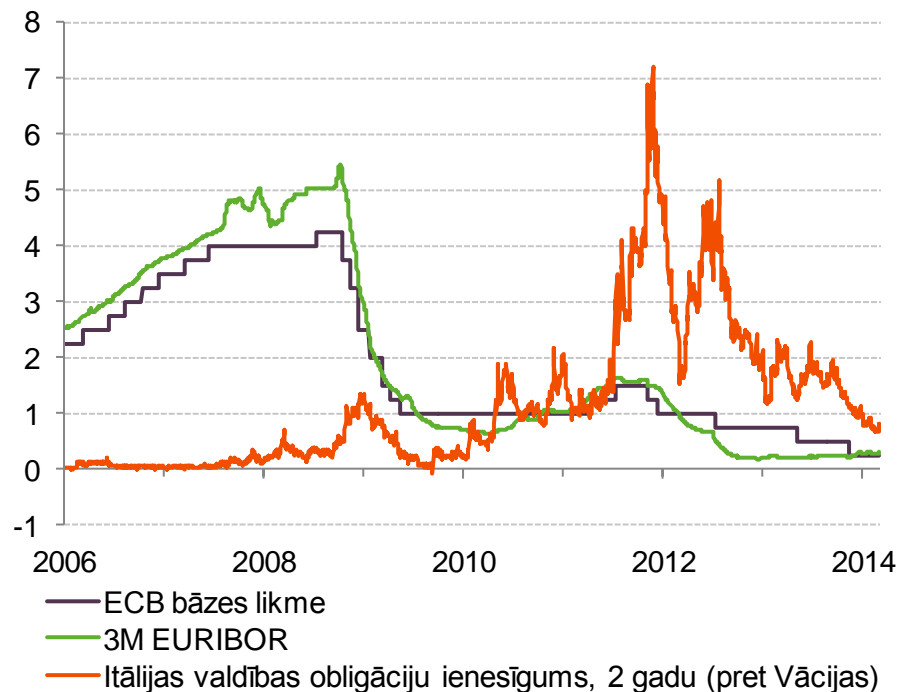
ASV procentu likmju termiņstruktūra, % (14.februārī)

Avots: Reuters Ecowin

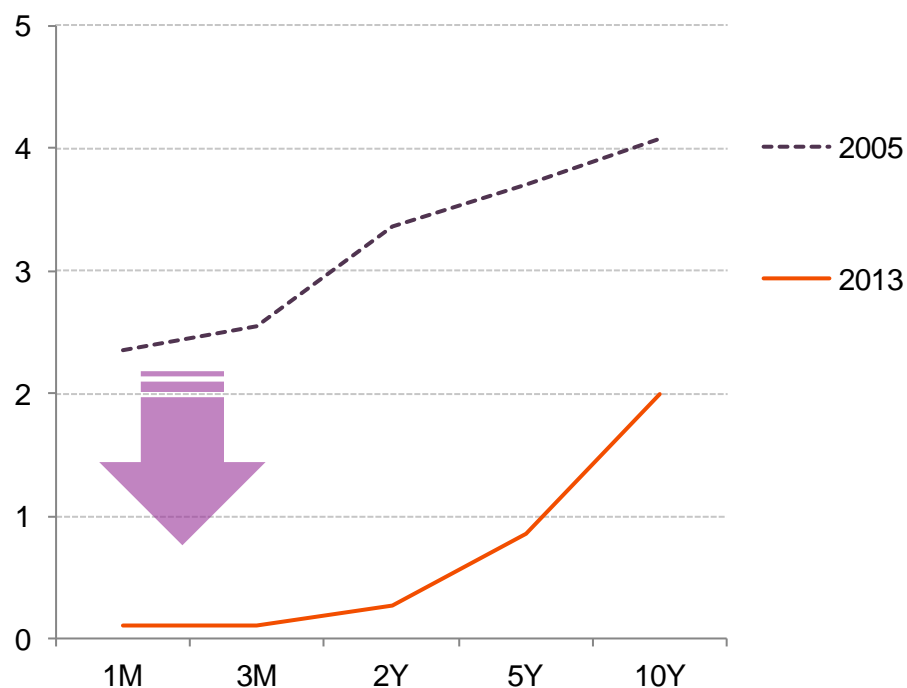
Finanšu tirgi: līdz ar ekonomikas atgūšanos procentu likmes aug – sākumā “garais gals”, bet pēc tam arī “īsais” (1)

Procentu likmes eirozonā un Itālijas valdības obligāciju ienesīgums, %

Avots: Reuters Ecowin

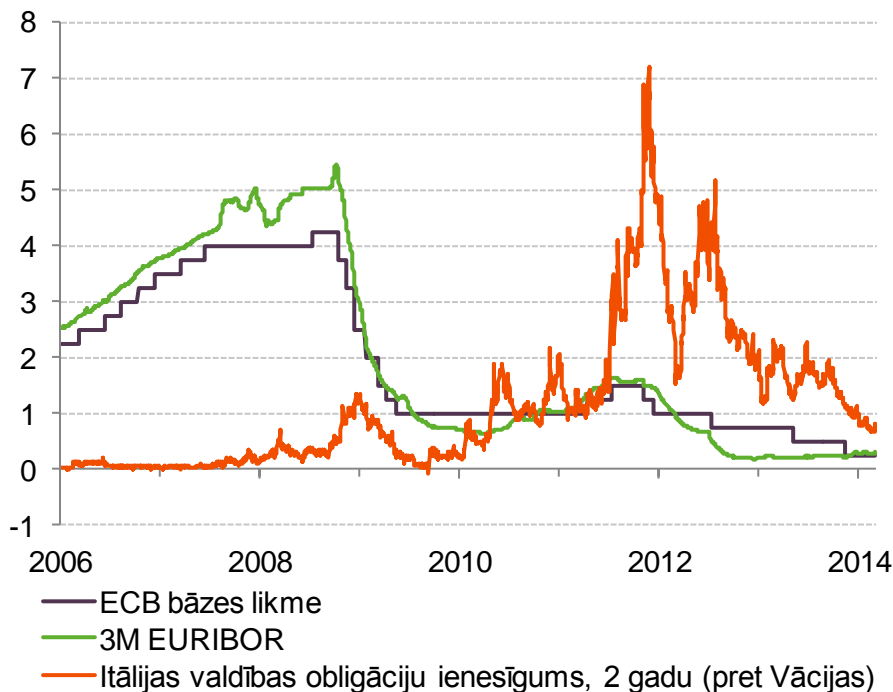
ASV procentu likmju termiņstruktūra, % (14.februārī)

Avots: Reuters Ecowin

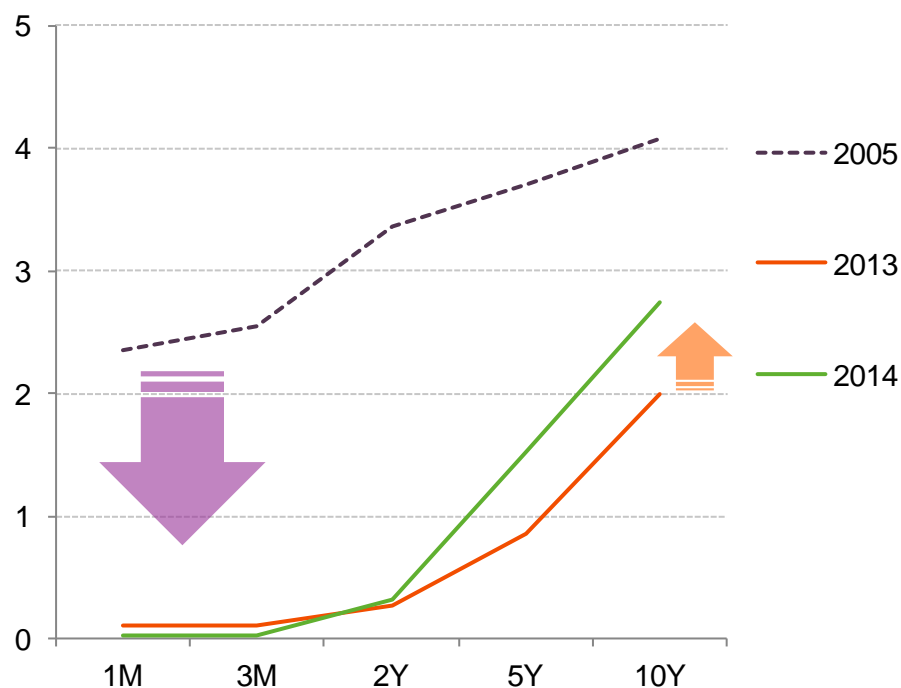
Finanšu tirgi: līdz ar ekonomikas atgūšanos procentu likmes aug – sākumā “garais gals”, bet pēc tam arī “īssais” (1)

Procentu likmes eirozonā un Itālijas valdības obligāciju ienesīgums, %

Avots: Reuters Ecowin

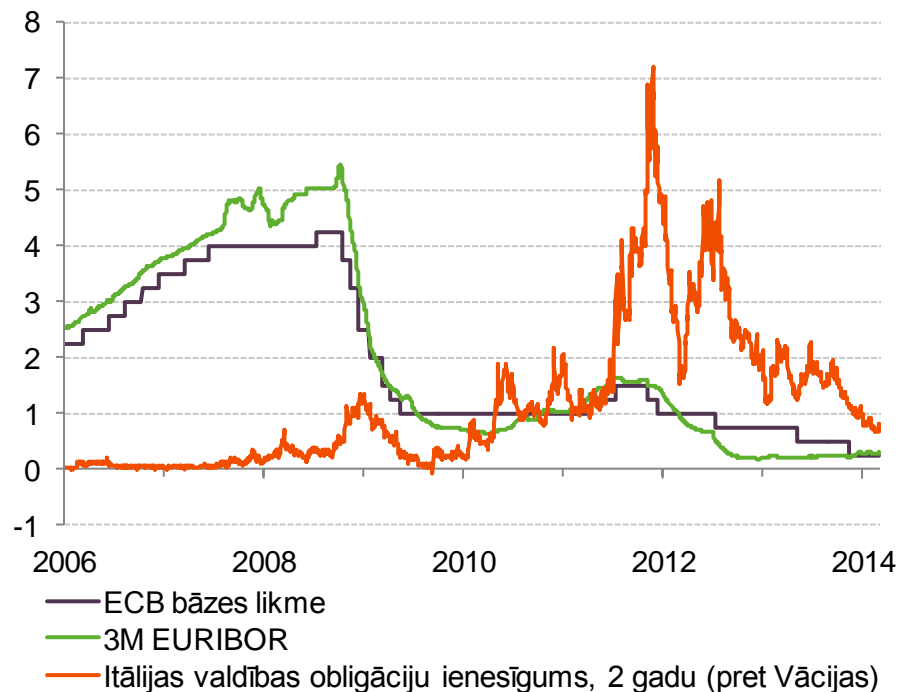
ASV procentu likmju termiņstruktūra, % (14.februārī)

Avots: Reuters Ecowin

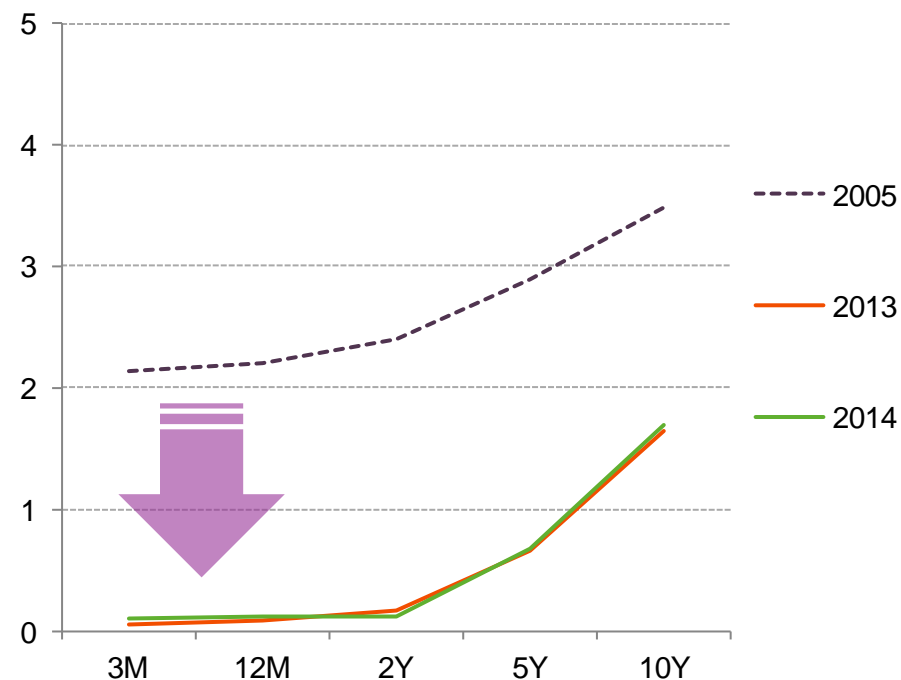
Finanšu tirgi: līdz ar ekonomikas atgūšanos procentu likmes aug – sākumā “garais gals”, bet pēc tam arī “īssais” (2)

Procentu likmes eirozonā un Itālijas valdības obligāciju ienesīgums, %

Avots: Reuters Ecowin

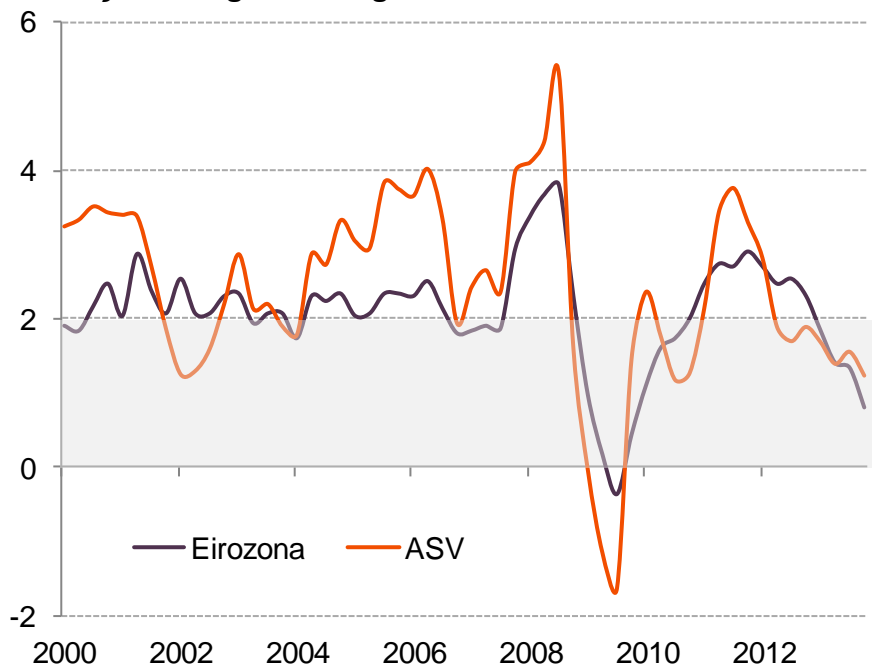
Vācijas procentu likmju termiņstruktūra, % (14.februārī)

Avots: Reuters Ecowin

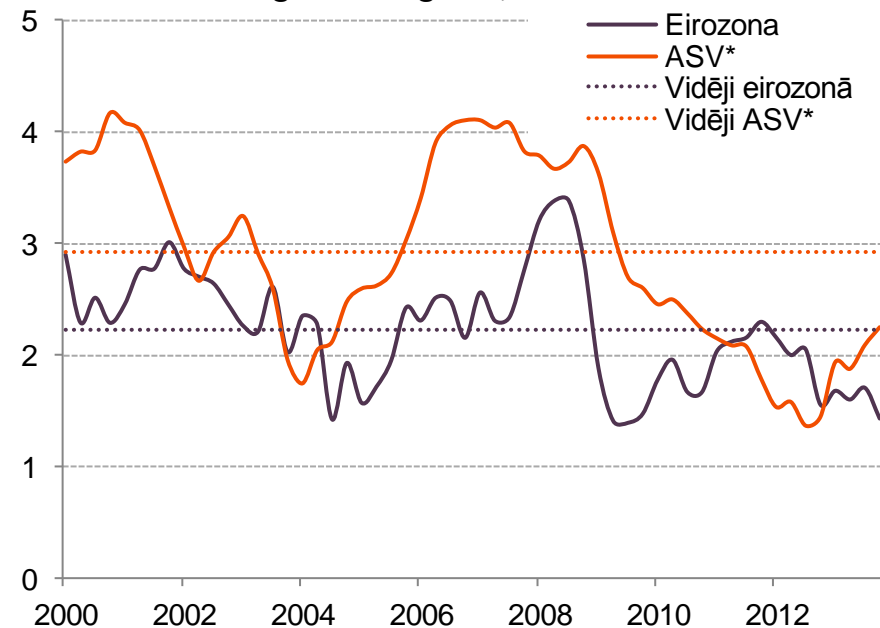
Inflācija: attīstītajās valstīs ir zema un turpmākos pāris gadus tāda arī saglabāsies... izejvielu cenas vēl neaug vai sarūk, arī algu kāpums ir ļoti lēns

Patēriņa cenu gada izaugsme, %

Avots: Reuters Ecowin

Darba samaksas gada izaugsme, %

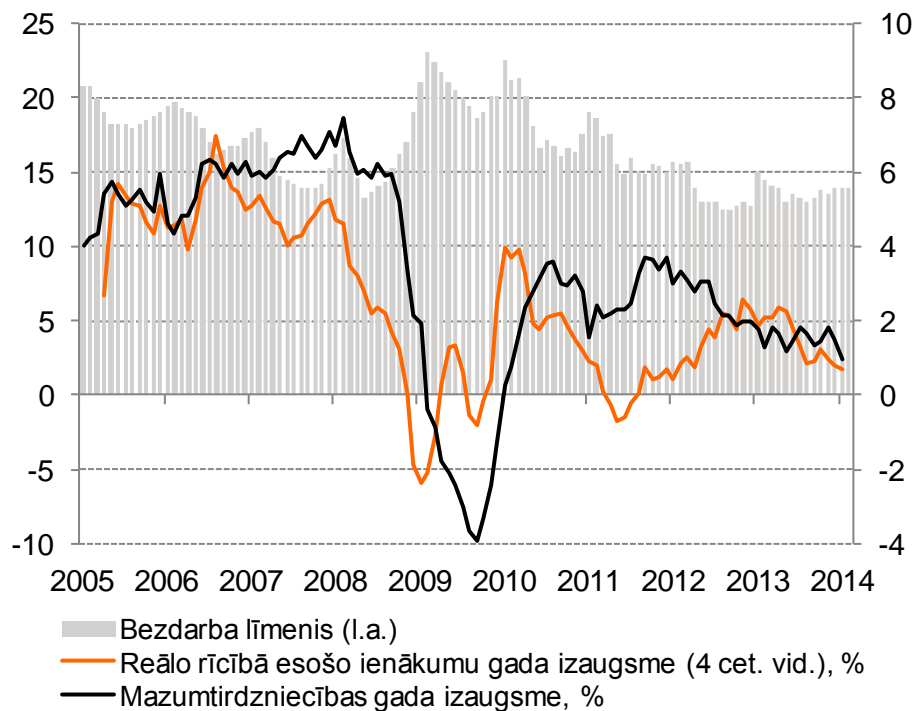

*ASV dati attiecas uz ražošanas strādnieku vidējiem ienākumiem stundā

Avots: Reuters Ecowin

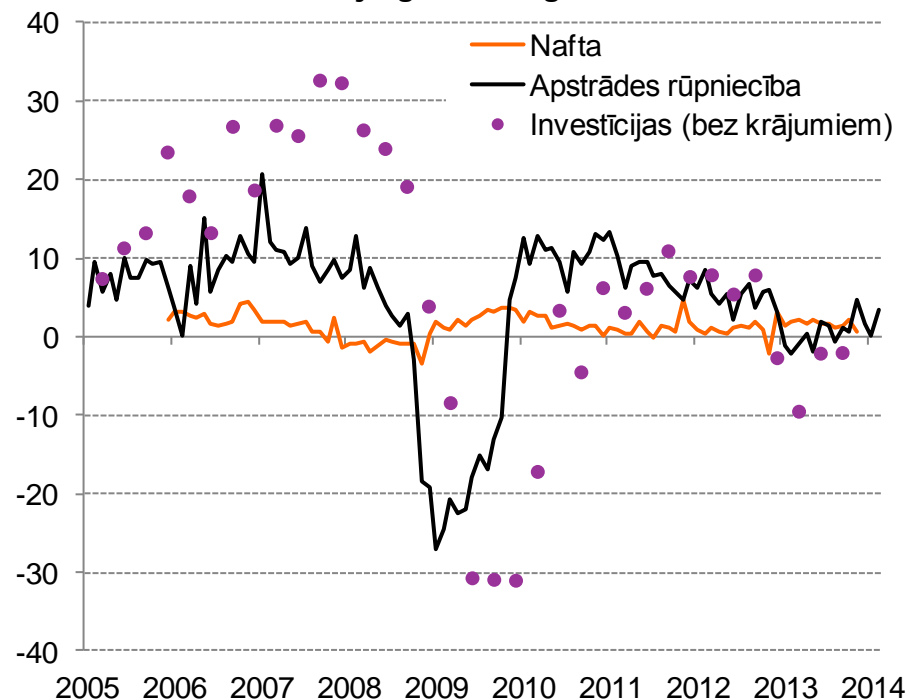
Krievija: ļoti vāja, lai radītu izaugsmi, bet ir labas rezerves, lai ilgstoši izturētu mērenas sankcijas?

Reālie rīcībā esošie ienākumi, mazumtirdzniecības apgrozījums un bezdarba līmenis

Avots: Reuters Ecowin

Apstrādes rūpniecības izlaides, naftas ražošanas un investīciju gada izaugsme, %

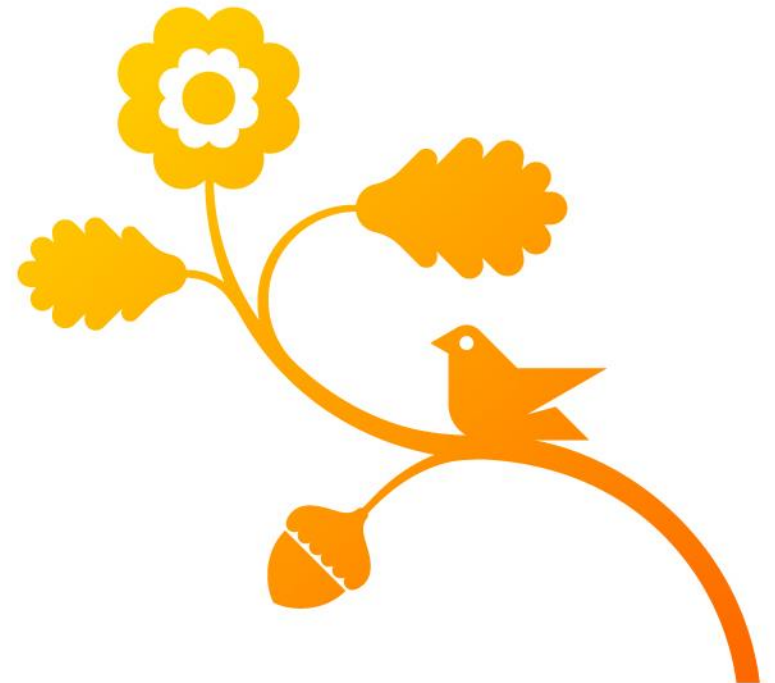
Avots: Reuters Ecowin

Latvija: laiks remontēt šaurās vietas

(i) darba tirgus uzkaršanas risks un produktivitāte; (ii) Krievijas-Ukrainas konflikts; (iii) daži fiskālās politikas izaicinājumi

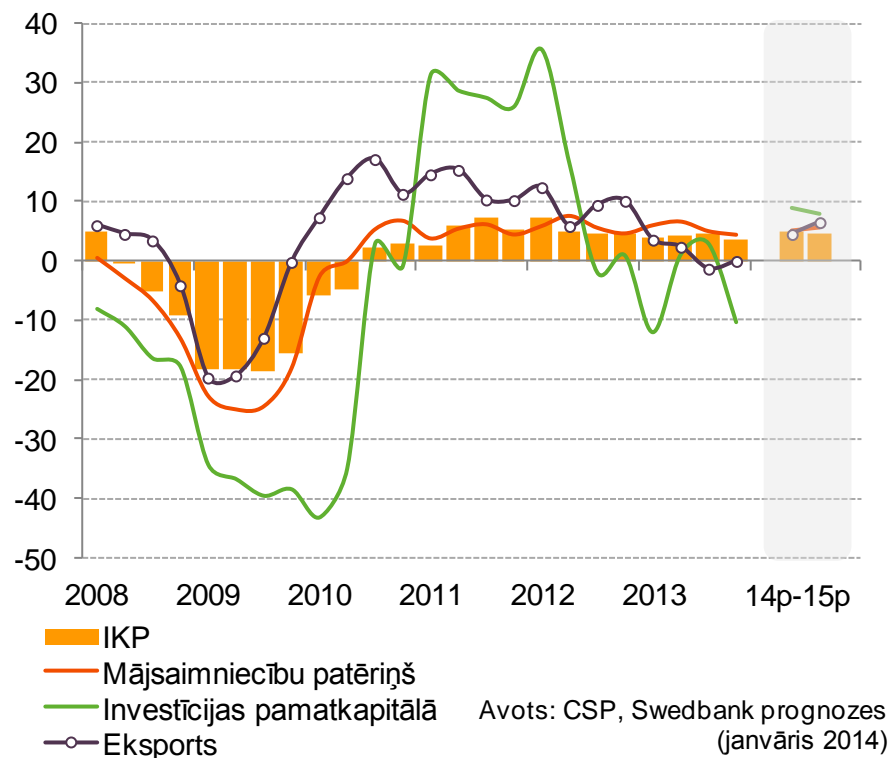

Avots: www.karikatura.lv; Autors: Gatis Šjuka

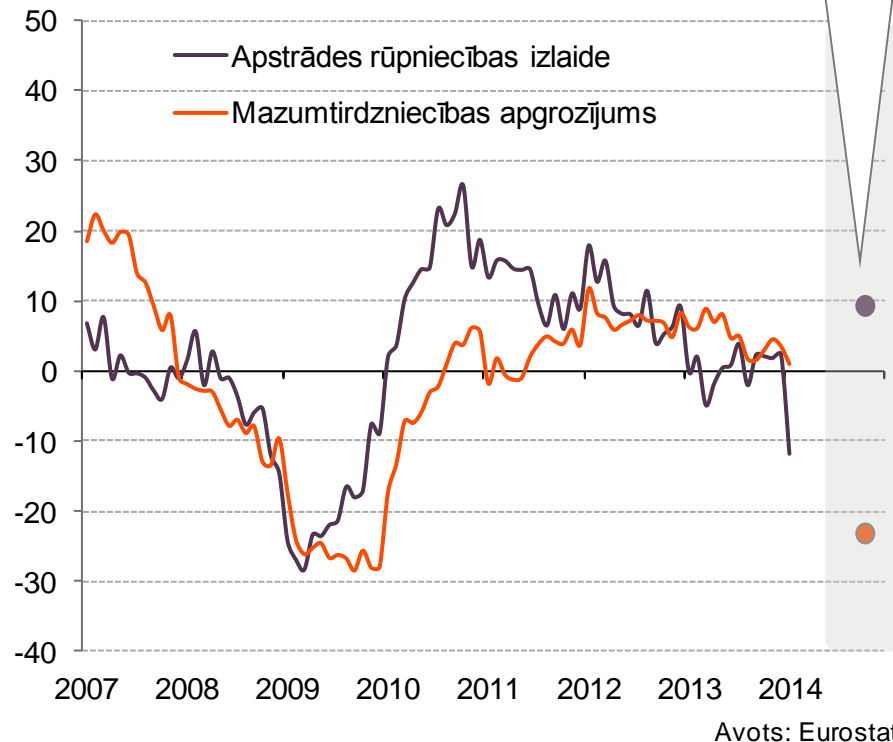

IKP: vai eksports joprojām ir un būs izaugsmes galvenais dzinējspēks?

IKP gada izaugsme, %

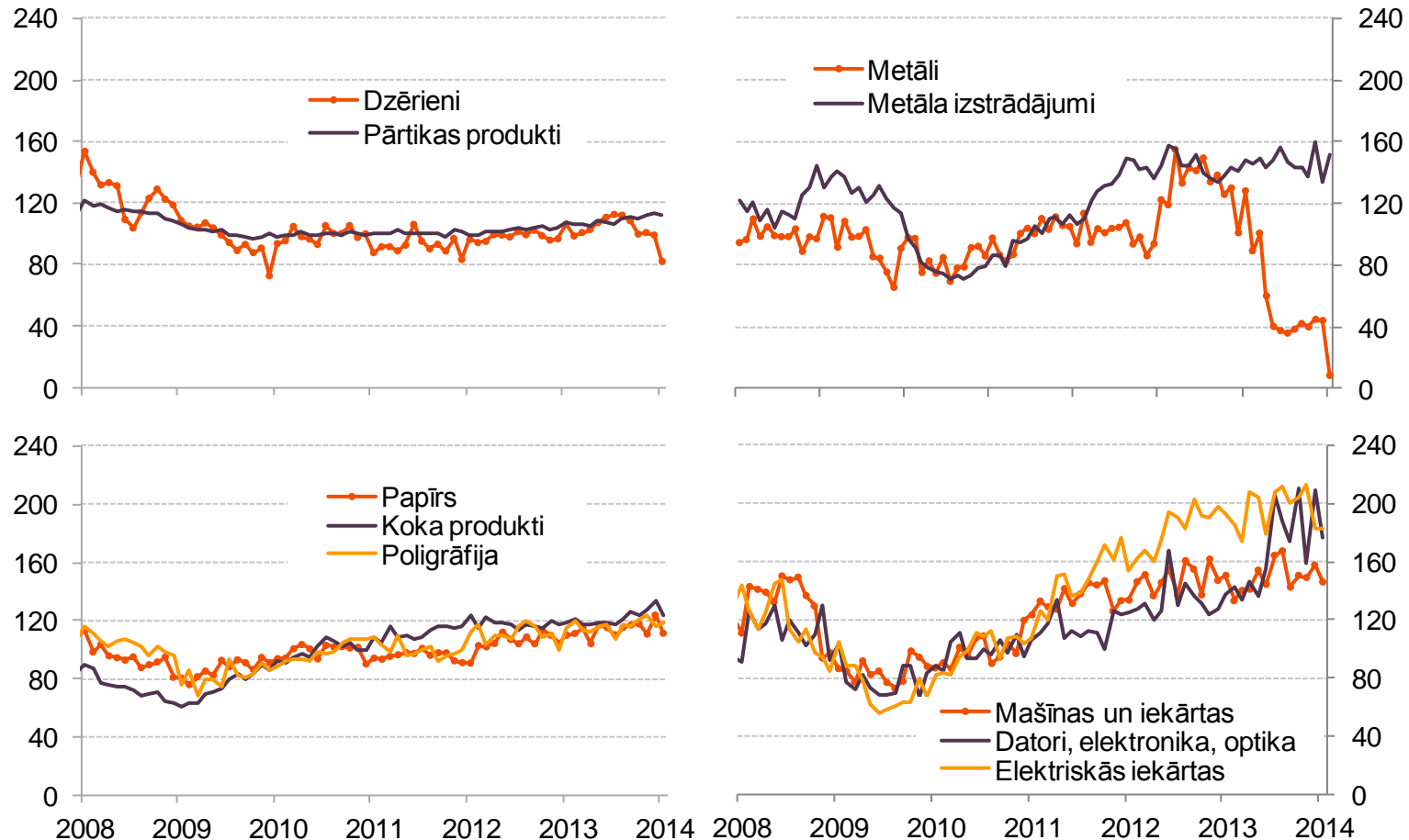

Apstrādes rūpniecība un mazumtirdzniecība, gada izmaiņas, %

Apstrādes rūpniecība: nav tik slikti kā rāda janvāra dati, bet nekā īpaši priecīga arī tur nav

Apstrādes rūpniecības apakšnozaru izlaide, 2010=100 (sez.izlīdz.)

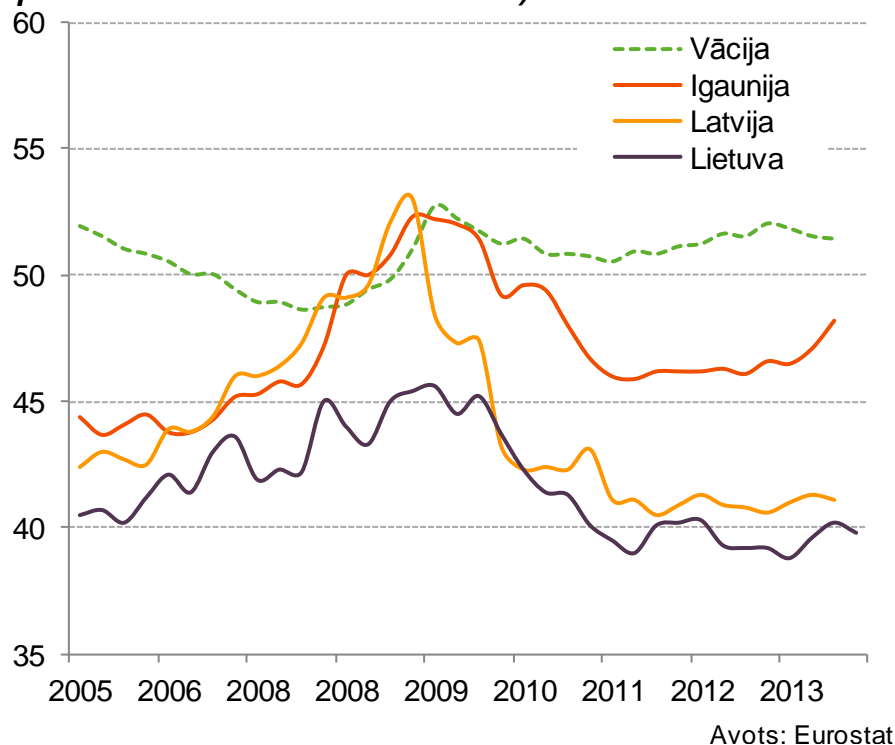
Avots: CSP

Darba tirgus: *kas var būt labāks par šo?!*

Ilgāka termiņa tendences: algu spiediens, darba ražīgums, ienākumu nevienlīdzība utt.

Darbinieku atalgojums, % no IKP (sezonāli un pēc darba dienu skaita izlīdz. dati)

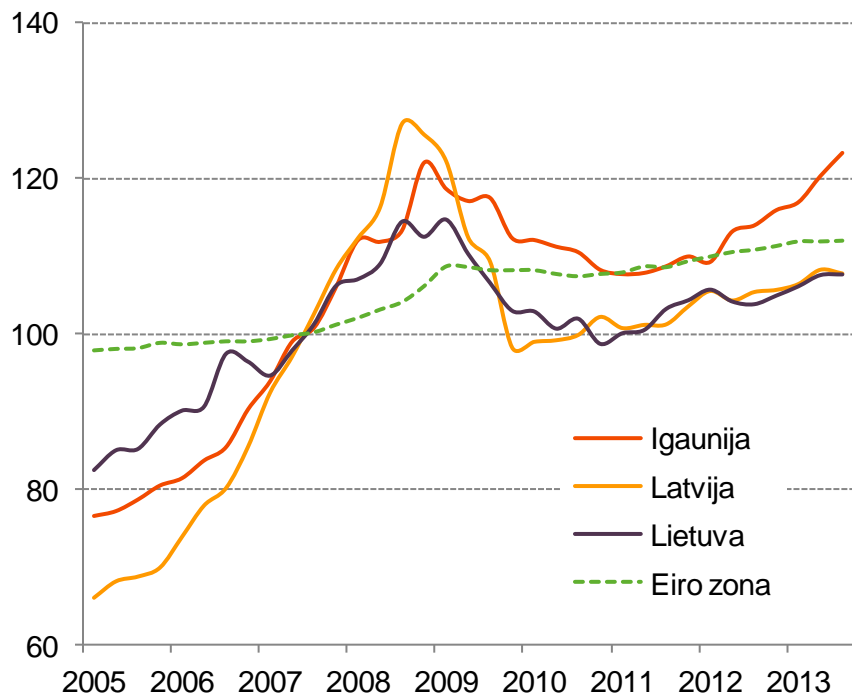
Vīriešu vidējā alga stundā ASV, pēc izglītības (2011.gada ASV dolāros)

	1980	2010	% izmaiņa
Nepabeigta vidusskola	13.7	11.8	-14%
Vidusskola	16.0	14.8	-8%
Koledža	21.0	25.3	20%
Augstākā izglītība	24.9	33.1	32%

Avots: Moretti (2013). Dati par strādājošajiem v ecumā no 25-60 gadiem

Daži no tuvākajiem riskiem: darba tirgus jeb “go-stop” dinamika, Ukraina (1)

Vienības darbaspēka izmaksas*, 2007=100

* Izmaksas, lai saražotu vienu produkcijas vienību

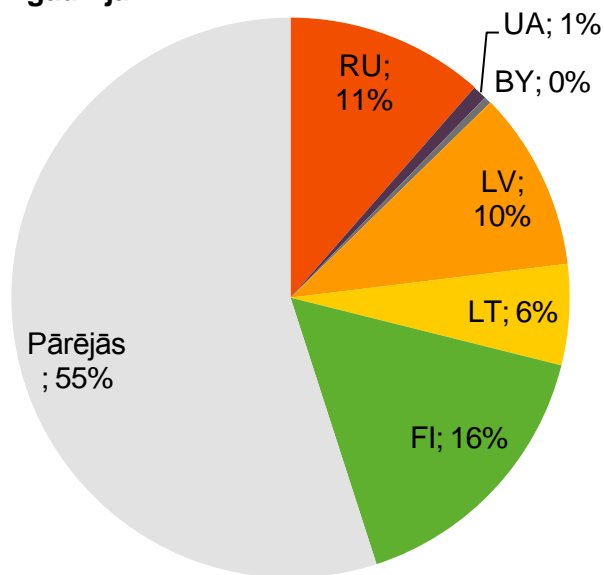
Avots: Eurostat

- Ukrainas “bardaks” nav tikai un vienīgi par Ukrainu...
 - ārējā tirdzniecība
 - investīciju aktivitāte
 - nerezidentu bankas
 - ilgtermiņš un robežu pārbīde kā tāda
- Darba tirgus un konkurētspēja jeb spēja “paņemt eksportu”
- Kas notiek Skandināvijas mājokļu tirgū?

Daži no tuvākajiem riskiem: darba tirgus jeb “go-stop” dinamika, Ukraina (2)

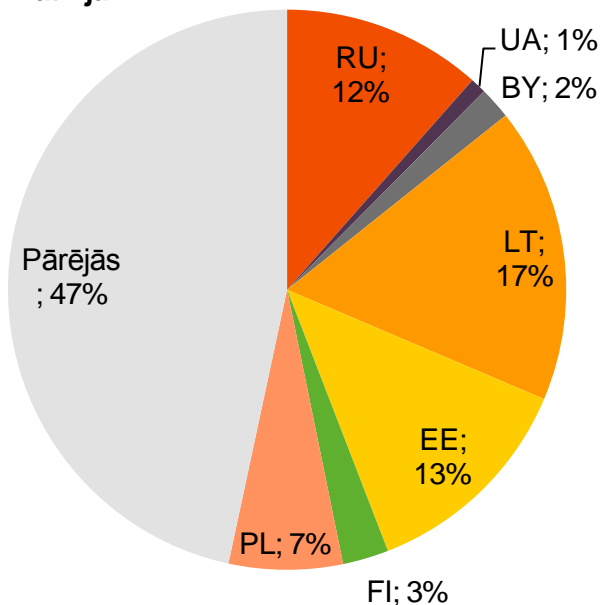
Preču eksports pa valstīm 2013.gadā, % no kopējā preču eksporta

Igaunija

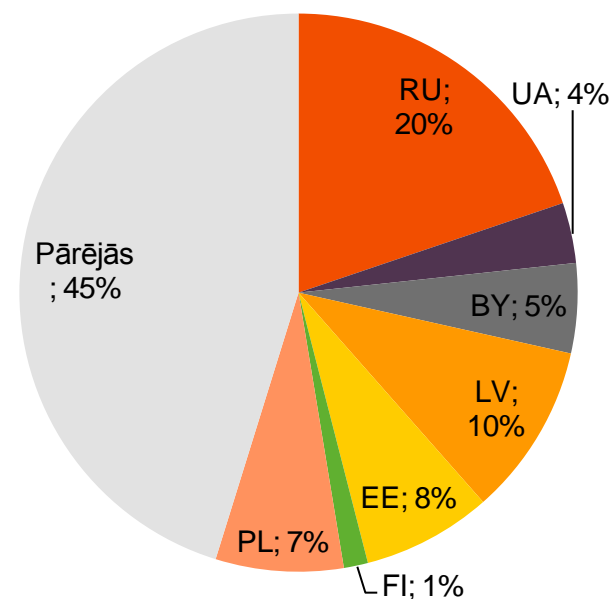
Preču eksports procentos no IKP:
64%
(kopējais eksports: 88%)

Latvija

Preču eksports procentos no IKP:
43%
(kopējais eksports: 60%)

Lietuva

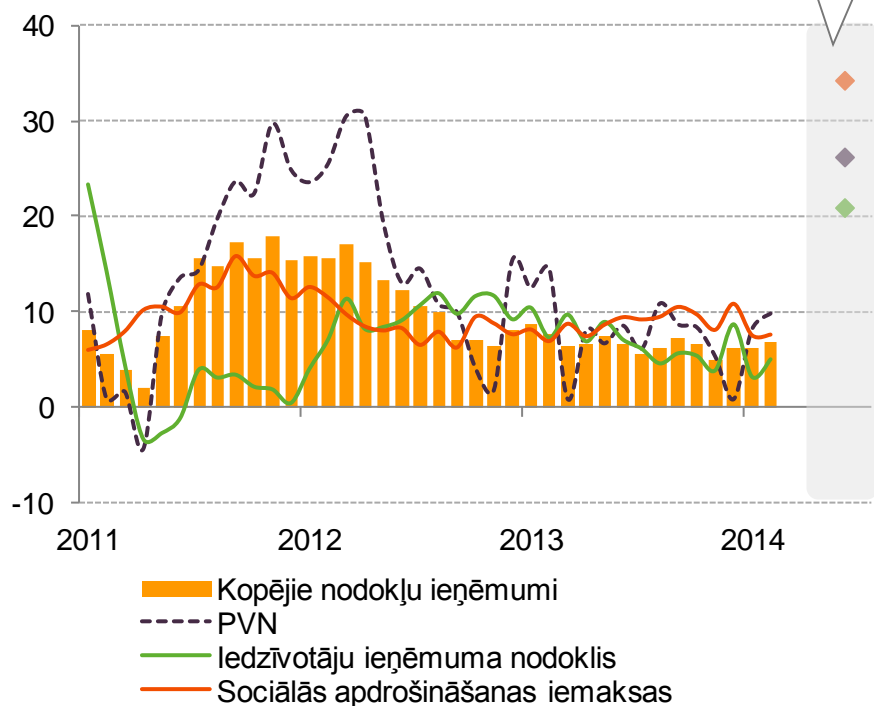

Preču eksports procentos no IKP:
71%
(kopējais eksports: 86%)

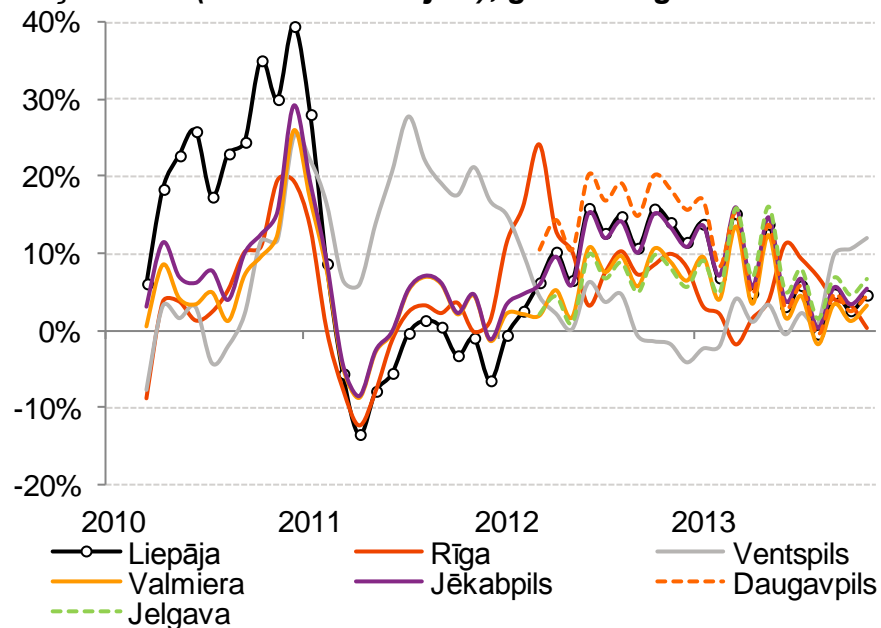
... pašlaik viss "iet kā smērēts", bet kas notiks pēc tam (1)

Galveno nodokļu ieņēmumu gada izaugsme, (3 mēn.vid.) %

Avots: VID

Lielāko pilsētu pašvaldību iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi* (3 mēnešu vidējais), gada izaugsme

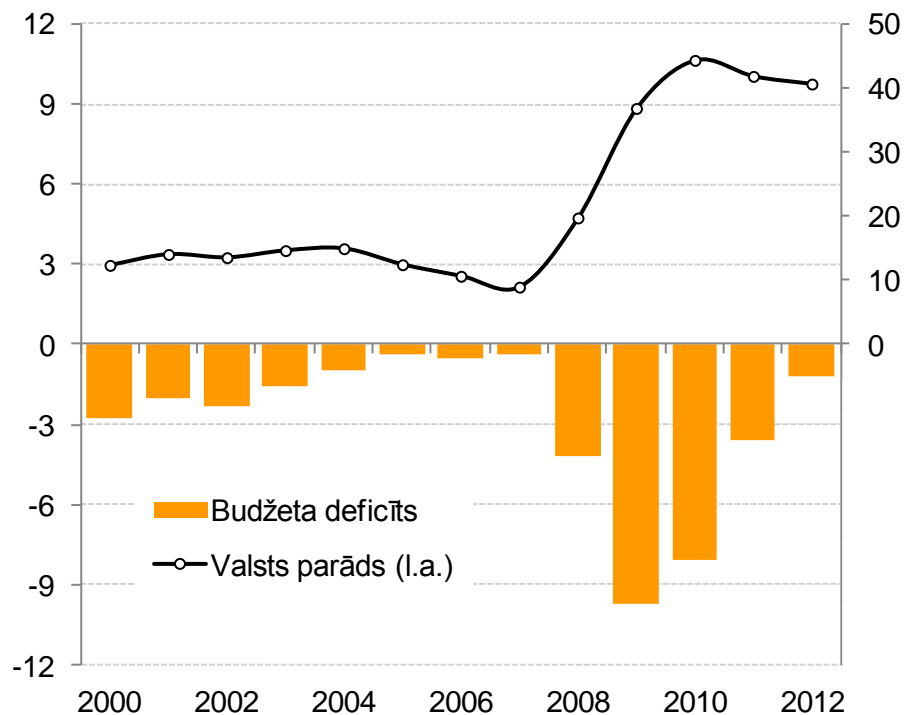
*pašlaik pašvaldību budžetos nonāk 80% no IIN ienākumiem. Izaugsme koriģēta, lai pārrāvumi IIN sadalē neietekmētu nod.ieņēmumu izaugsmi.

Avots: Valsts Kase

... pašlaik viss "iet kā smērēts", bet kas notiks pēc tam (2)

Budžeta deficīts un valsts parāds*, % no IKP

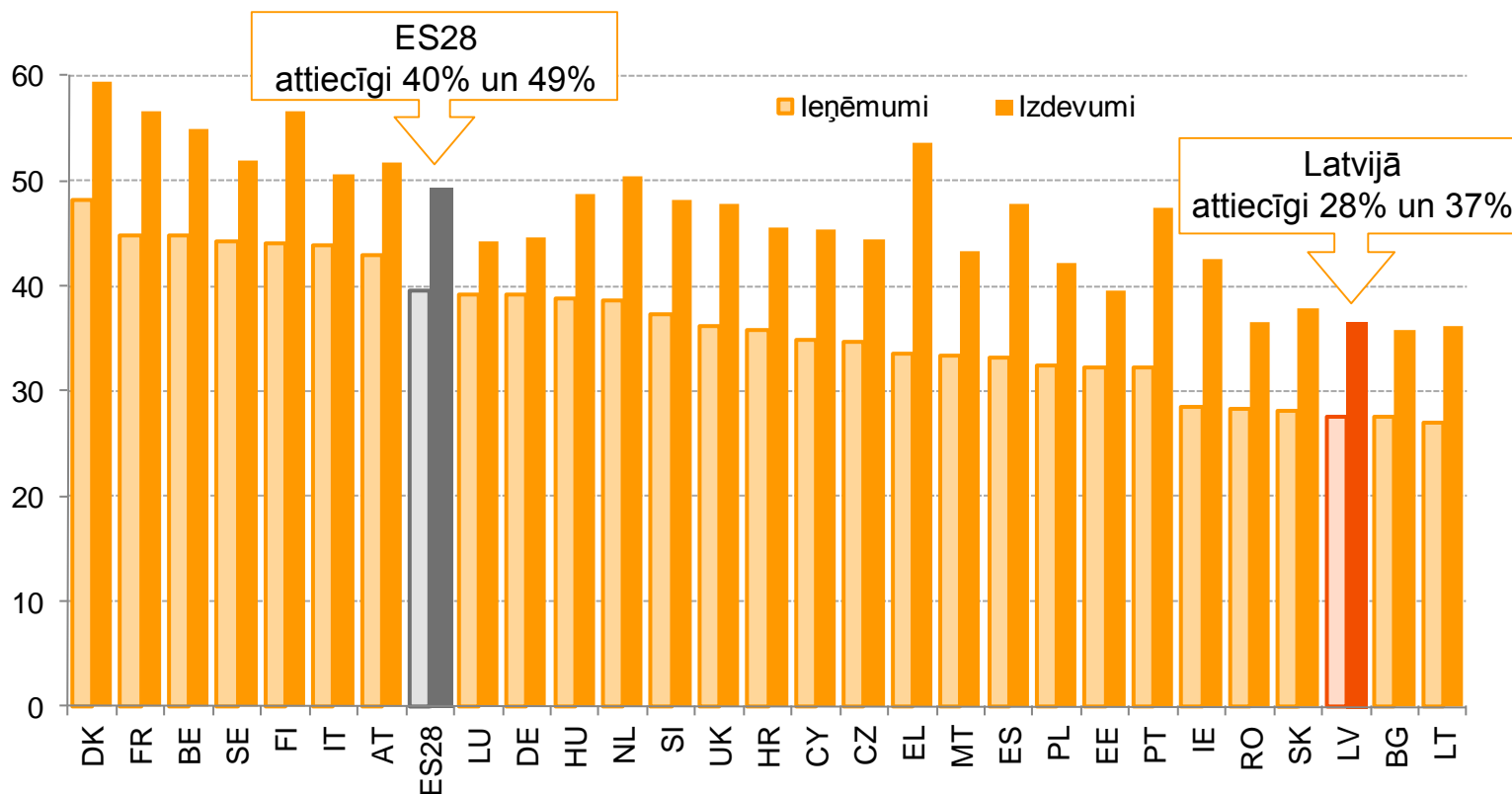
*PēcESA metodoloģijas

Avots: CSP

- Situācija budžetā ir laba
- Fiskālās disciplīnas likums pieņemts un Fiskālās disciplīnas padome uzsākusi darbu
- ... BET

Nodokļu slogs un struktūra: ja gribam, lai valsts tērē vairāk, tad arī nodokļos ir jāiekasē vairāk (1)

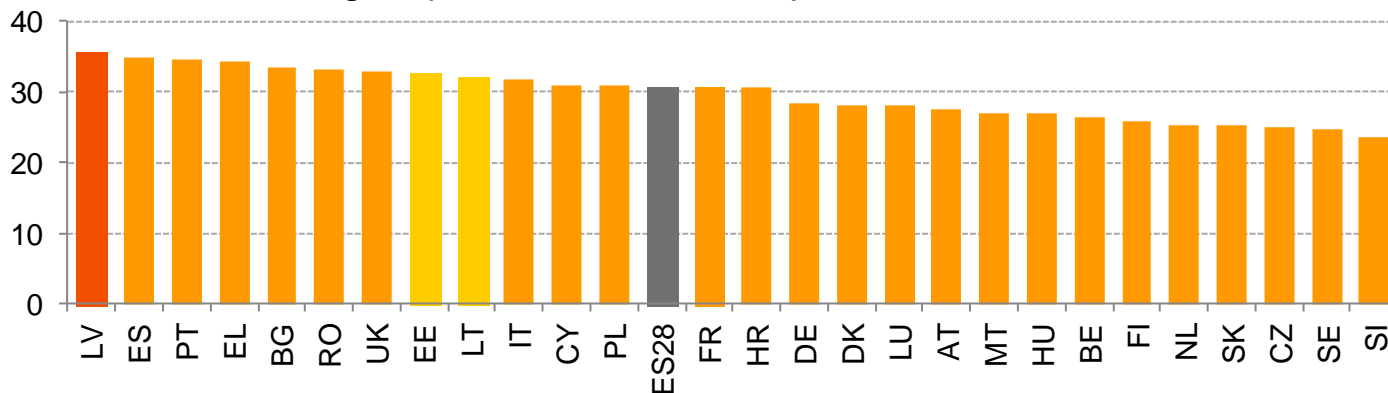
Konsolidētā kopbudžeta izdevumi un nodokļu ieņēmumi 2012.gadā, % no IKP

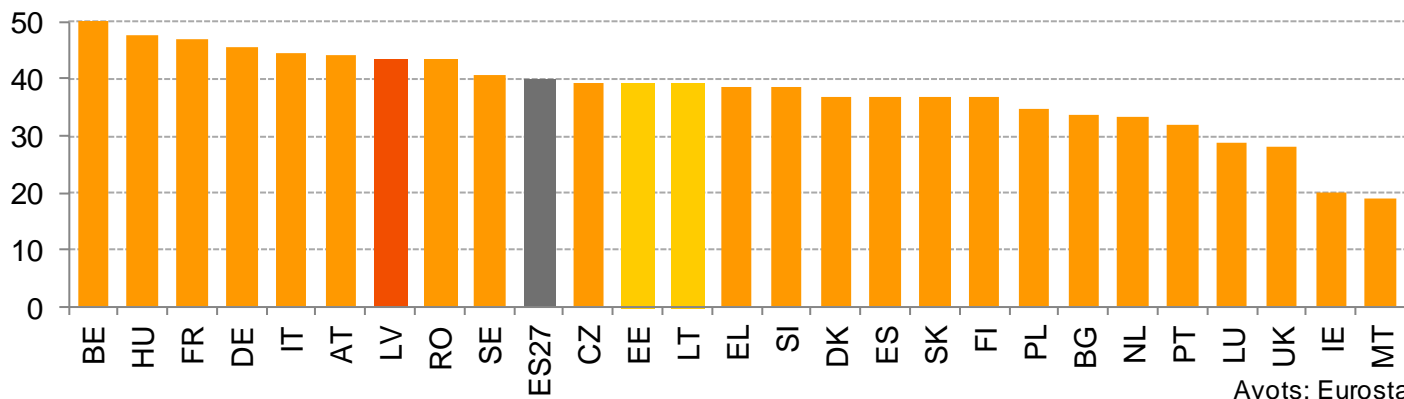
Avots: Eurostat

Nodokļu slogs un struktūra: ja gribam, lai valsts tērē vairāk, tad arī nodokļos ir jāiekasē vairāk (2)

Džini koeficients 2011.gadā (ienākumu nevienlīdzība)

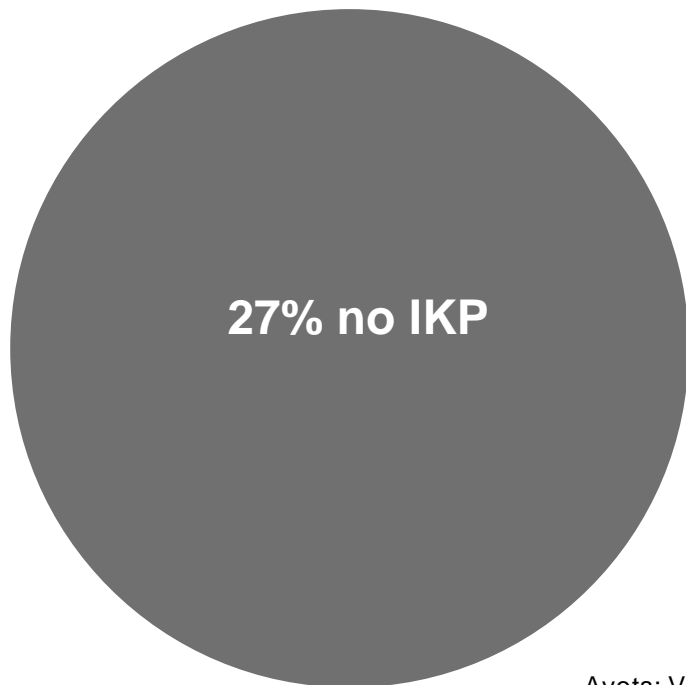
Darbaspēka izmaksu nodokļu slogs 2012.gadā, %

Avots: Eurostat

Nodokļu slogs un struktūra: ja gribam, lai valsts tērē vairāk, tad arī nodokļos ir jāiekasē vairāk (3)

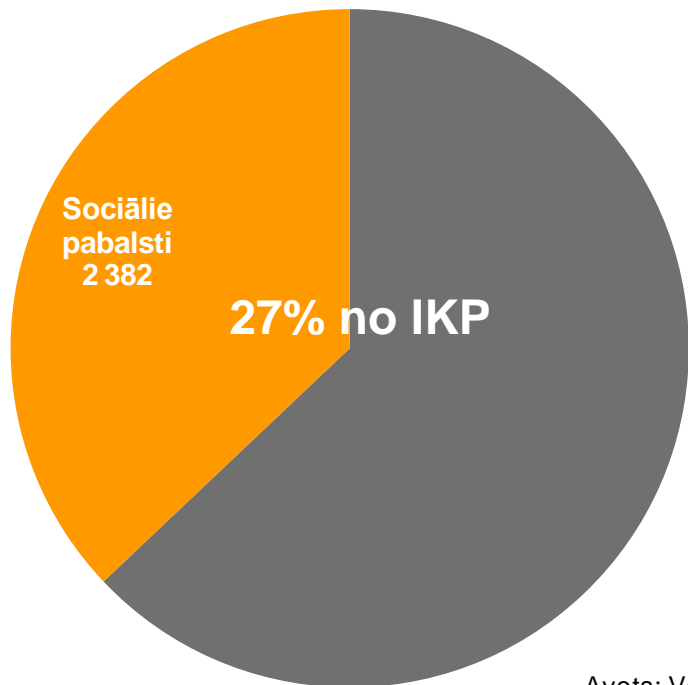
**Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2013.gadā
bija EUR 6 430m**

Avots: Valsts Kase

Nodokļu slogs un struktūra: ja gribam, lai valsts tērē vairāk, tad arī nodokļos ir jāiekasē vairāk (3)

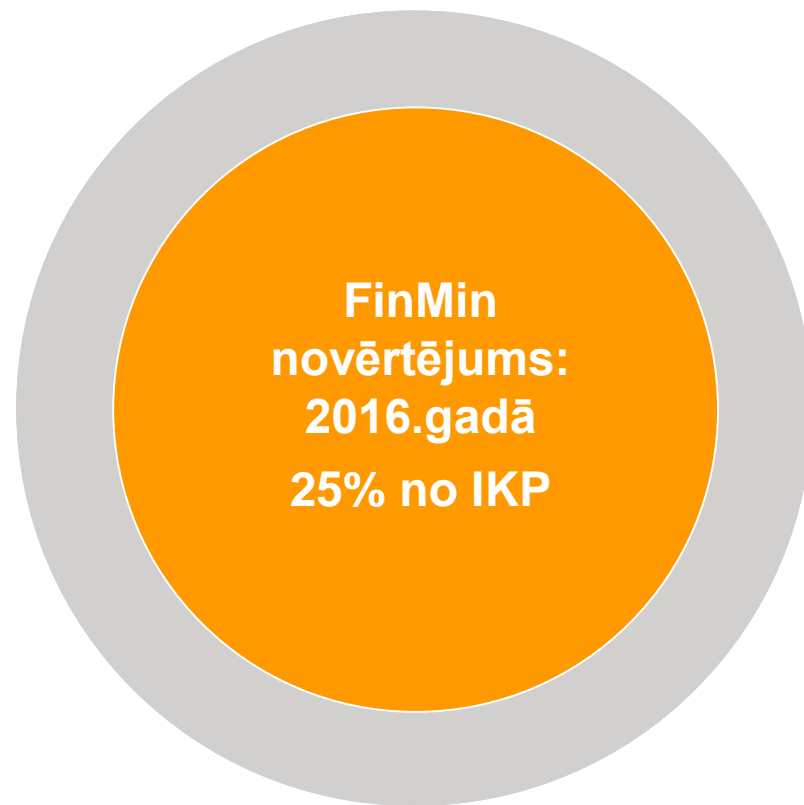
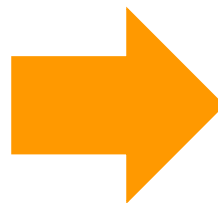
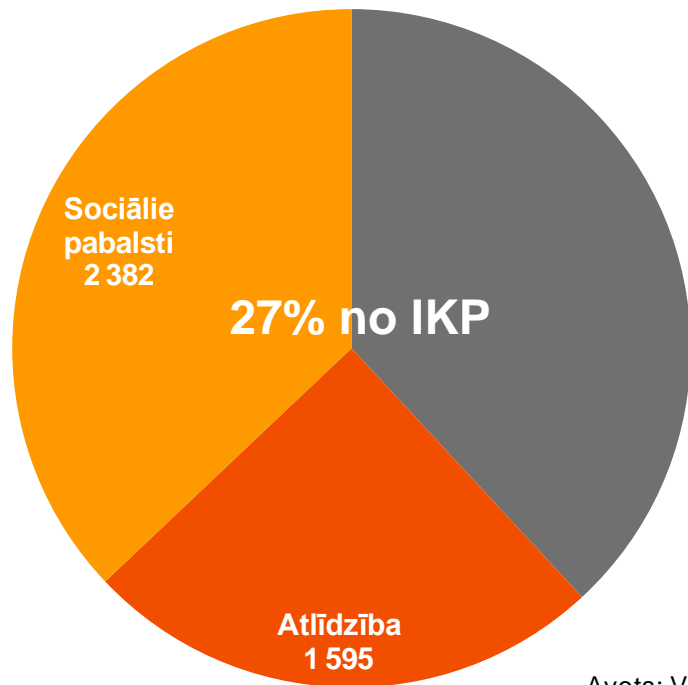
**Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2013.gadā
bija EUR 6 430m**

Avots: Valsts Kase

Nodokļu slogs un struktūra: ja gribam, lai valsts tērē vairāk, tad arī nodokļos ir jāiekasē vairāk (3)

Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2013.gadā bija EUR 6 430m

Avots: Valsts Kase

Kā tērēt valsts naudu: ekonomikas un sociālās vides fons vs. stratēģiskās izvēles

Labklājības valsts

Produktivitāti veicinošas reformas

Nodokļu likmes un ēnu ekonomika

- Karsts darba tirgus, spiediens indeksēt pensijas un palielināt sabiedriskā sektora algas, “go-stop” dinamikas risks
- NATO saistību izpilde
- Nespēja (?) īstenot interešu grupas skarošas reformas
- Vājākas izaugsmes prognozes un mazāka fiskālā telpa

-
- Fiskālā telpa ir mazāka kā cerēts, t.i., vai ir vēlme ievērot Fiskālās disciplīnas likumu?
 - Vai ir īstenojama fiskālās politikas stratēģija, t.i., kā ar nodokļu slogu?

Ja ceļ nodokļus, tad kurus? ... iespējamākais variants ir vienkārši turpināt muļļāt tālāk bez strauja un ilgtspējīga ekonomikas izaugsmes izrāviena...

PVN, bet 1pp ienes tikai EUR 80m

NĪN, bet politiski praktiski neiespējami

Paldies!

Abonēt apskatus:

<http://www.swedbank-research.com/latvian/subscribe.csp>

